

dyslexieprotocol

Kernwaarden van de school

Iedereen is welkom op onze school ongeacht huidskleur, seksuele voorkeur, geslacht of levensovertuiging. Discriminatie en racisme zijn onacceptabel, zowel on- als offline.

We behandelen elkaar met respect, online en offline.

Het verspreiden van geluid- en beeldmateriaal is niet toegestaan, tenzij uitdrukkelijk toestemming is gegeven door degene die het betreft of betreffen.

We maken deel uit van dezelfde school. Gezamenlijk zijn we verantwoordelijk voor een veilige en positieve sfeer.

We dragen gezamenlijk zorg voor een schone leefomgeving en gaan zorgvuldig om met materiaal van de school en van elkaar.

Inhoud

1. Waarom dit protocol?
2. Omschrijving dyslexie.
3. Signalering en diagnose.
4. Compenserende en dispenserende maatregelen bij toetsen en in de lessen.
5. Ondersteuning.

1. Waarom dit protocol?

“Een leerling met dyslexie is, zonder inzicht in de problemen die de handicap met zich meebrengt, zonder faciliteiten en extra voorzieningen, niet of in mindere mate in staat het onderwijs te volgen op het niveau dat aansluit bij de cognitieve capaciteiten.” (bron: protocol dyslexie voortgezet onderwijs, KPC-groep). Dat impliceert dat de leerlingen voor wie dit protocol bedoeld is in principe wel het door onze school nagestreefde cognitieve niveau aankunnen, maar problemen ondervinden bij de praktische uitvoering.

Het Praedinius Gymnasium streeft ernaar al haar leerlingen optimaal te begeleiden tijdens hun schoolcarrière. En dat betekent voor leerlingen met dyslexie de inzet van compenserende en dispenserende maatregelen om hen de kans te geven om deze opleiding met goed gevolg te doorlopen.

Aan dit dyslexieprotocol liggen twee verschillende wettelijke regelingen ten grondslag. Aan de ene kant het zgn. Examenbesluit Voortgezet Onderwijs. In artikel 55 van dit besluit wordt aangegeven dat leerlingen met dyslexie recht hebben op verlenging van de toegestane tijd voor het maken van een centraal schriftelijk eindexamen. Dit is tegelijkertijd ook het enig wettelijk geregelde recht bij examens voor deze leerlingen. Aan de andere kant is daar sinds 2009 de Wet Gelijke Behandeling gehandicapten en chronisch zieken. Deze wet verplicht scholen om leerlingen met beperkingen, waaronder dyslexie, onderwijs te bieden; zo nodig met aanpassingen in het lesmateriaal, tijdens de lessen en bij het toetsen.

2. Omschrijving dyslexie

In de omschrijving van *Stichting Dyslexie Nederland* is dyslexie een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.

Het criterium voor een achterstand op lees- en/of spellingniveau (mogelijke dyslexie) luidt: de beheersing van het lees- en/of spellingniveau (accuratesse en/of vlotheid) ligt significant onder het niveau dat vereist is in de onderwijssituatie waarin de leerling de lees- en spellingvaardigheden functioneel moet toepassen.

Hoewel bij ernstige vormen van dyslexie de stoornis vrijwel altijd vroegtijdig wordt onderkend, zijn er in het voortgezet onderwijs leerlingen bij wie dyslexie zich pas manifesteert als ze veel talen en teksten moeten verwerken. Als diepgang in de tekst de aandacht opeist, maar dit wordt belemmerd door het technisch leesniveau. Zij bereiken dan pas de grenzen van hun compensatiemogelijkheden. Daarnaast hebben leerlingen met dyslexie vaak ook moeite met het onthouden van losse gegevens, zoals formules, woordjes, jaartallen en plaatsen bij topografie. Ook kost het ze extra moeite om twee of meerdere dingen tegelijkertijd te doen, zoals het schakelen tussen opgave- en antwoordblad tijdens een toets of tussen het luisteren en het opschrijven van het antwoord bij een luistertoets. Het mag dus duidelijk zijn dat dyslexie gevolgen heeft voor alle vakken op school.

3. Signalering en diagnose

In de brugklas ontvangen alle ouders een brief waarin ze uitgenodigd worden om hun zoon/dochter aan te melden voor de dyslexiescreening. Deze screening vindt één maal per schooljaar plaats (medio oktober) en ook leerlingen van hogere leerjaren kunnen hier (alsnog) aan deelnemen.

De screening wordt uitgevoerd door de orthopedagoog van de school. Alle ouders van gescreende leerlingen krijgen schriftelijk bericht over het resultaat van de screening. Zo nodig wordt er na afname van de screeningsinstrumenten nader (extern) onderzoek geadviseerd. Mocht een leerling uiteindelijk de diagnose dyslexie krijgen, dan krijgt hij/zij hiervan een aantekening in Magister. Deze dyslexieverklaring geldt voor de gehele schoolperiode binnen het Praedinius Gymnasium. Hiermee heeft de leerling recht op de door school gehanteerde compenserende en dispenserende maatregelen. Om hier aanspraak op te maken dient (een kopie van) de dyslexieverklaring op school aanwezig te zijn.

Leerlingen die tijdens de basisschoolperiode al een dyslexieverklaring hebben ontvangen, hebben logischerwijze na overdracht van deze verklaring aan de school eveneens recht op een dyslexievermelding op de schoolpas met bijbehorende rechten. Per leerling zal in overleg met de orthopedagoog/psycholoog van school bekeken worden welke maatregelen worden ingezet.

4. Compenserende en dispenserende maatregelen

Op het Praedinius Gymnasium gelden de volgende (wettelijke) maatregelen ter compensatie voor dyslexie

- a) De **lay-out** van zelf ontwikkeld studie- en toetsmateriaal voorm de klassen 1 t/m 5 dienen aan de volgende punten te voldoen: (ook tips op www.goedtelezen.nl)
 - Lettertype: Arial.
 - Voor Grieks en wiskundige formules: Times new Roman.
 - Lettergrootte: minimaal 12.
 - Regelafstand: 1,5.
 - Marges links/rechts bij A4-papier: 2,5
 - Titels worden regelmatig, maar functioneel gebruikt.
 - Structuur van de tekst is duidelijk herkenbaar: witregel tussen de grotere delen van de tekst, inspringen bij alinea's.
 - Illustraties zijn functioneel: ze ondersteunen de inhoud van de tekst.

- b) Binnen de **klas/lessituaties**:
 - De docent noteert huiswerk tijdig op het bord.
 - Dispensatie van onverwachte voorleesbeurten in de klas.
 - Aantekeningen worden zo mogelijk op papier of digitaal beschikbaar gesteld.
 - Ook wanneer de correcte antwoorden van na te kijken huiswerk schriftelijk of digitaal beschikbaar zijn, worden deze aan de leerling aangeboden.
 - Het gebruik van gesproken boeken in de klas wordt toegestaan. Deze kunnen aangevraagd worden bij de beheerder van het boekenfonds.
 - De docent staat (digitale) hulpmiddelen voor lezen en schrijven toe, wanneer deze door een deskundige zijn geadviseerd. Deze hulpmiddelen zijn genoteerd in Magister

- c) Tijdens **toetsen** en met betrekking tot toetsen:
- Leerlingen met dyslexie krijgen extra tijd bij proefwerken en schriftelijke overhoringen (10 minuten extra bij toetsen van één uur of korter, 30 minuten extra bij toetsen langer dan een uur).
 - De dyslectische leerling schrijft een D bovenaan zijn proefwerk zodat de docent weet dat de leerling dyslectisch is.
 - Er mag op het opgaveformulier worden geschreven.
 - Bij toetsen waarin vertalingen gevraagd worden, is de regelafstand dusdanig dat de leerling op het opgaveformulier zijn antwoorden kan schrijven.
 - In geval van ernstige dyslexie kan de docent besluiten om bepaalde gedeeltes van de toets mondeling af te nemen. Op advies van de orthopedagoog/psycholoog van de school mag een leerling de toets ook op de computer of met verklanke toetsen maken.
- d) Voor **alle secties** geldt m.b.t. **spelfouten**
- Bij niet-talige onderdelen, zoals literatuur- en cultuurwerkstukken en verslagen in het Nederlands, worden spel- en schrijffouten aangegeven, maar niet meegerekend.
 - Herhalingsfouten worden maar 1 keer fout gerekend.
 - Bij fouten in de interpunctie en bij het weglaten van hoofdletters wordt maximaal een halve punt aftrek gehanteerd.
- e) voor **overige secties** geldt daarnaast t.a.v. spelfouten:

Nederlands

- Alleen regelfouten worden aangerekend tot een maximum van -1pt van cijfer bij toetsen waarbij het niet om schrijven gaat. Bij stelopdrachten wordt er maximaal 1 punt in de onderbouw en 2 punten in de bovenbouw afgetrokken voor regelfouten.
- Overige spelfouten worden wel aangestreept en verbeterd.
- Interpunctiefouten worden aangerekend op dezelfde manier als bij leerlingen zonder dyslexie.
- De totale aftrek voor regel- en interpunctiefouten is net als bij de overige leerlingen max. -1 pt van het cijfer in de onderbouw (1 t/m 3) en -2 pt in de bovenbouw.

Moderne vreemde talen:

- wordt "fonetisch" nagekeken: het geschrevene wordt goed gerekend als het conform de uitspraak is gespeld. De woordbetekenis mag niet veranderen.
- Als de woordbetekenis wel verandert, dan wordt het woord fout gerekend (dit kan samenhangen met grammaticale regels).
- Fouten in grammaticaal logische regels en fouten in werkwoorden worden wel meegeteld.
- Foutief of niet geplaatste accenten worden niet fout gerekend, tenzij het de betekenis of de uitspraak van het woord verandert, het een grammaticale regel betreft of wanneer er een vaste regel voor is die de leerling kan leren.
- Bij Duits worden vergeten hoofdletters bij zelfstandig naamwoorden niet fout gerekend.

Overige vakken:

- Spelfouten worden niet gerekend, tenzij dit de betekenis van het antwoord verandert.
- Bij opdrachten die thuis gemaakt worden, zal geen onderscheid gemaakt worden tussen leerlingen met en zonder wat betreft spelling, foutieve zinsbouw, interpunctie en formulering. Eventueel wordt de mogelijkheid geboden om het werk door iemand te laten controleren en opnieuw in te leveren.

- Binnen een gymnasiumopleiding is er geen recht op dispensatie van een tweede moderne vreemde taal, omdat deze al vervangen wordt door een klassieke taal.
- Per leerling zal in overleg met de orthopedagoog/psycholoog van school bekeken worden welke maatregelen worden ingezet. Deze staan per leerling geregistreerd in Magister onder kenmerken. Daarnaast verstrekt de orthopedagoog van de school overzichten van leerlingen met dyslexie en evt. specifieke maatregelen.

Protocol vastgesteld 2017 – geredigeerd januari 2023